

รายวิชาพื้นฐานศิลปะ

ศิลปะพื้นฐาน 3 ศ 32101

(สาระทัศนศิลป์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1

5. ขนาด สัดส่วนกับการนำมาใช้งาน

ทัศนศิลป์

ขนาด (SIZE) หมายถึง ลักษณะของรูปที่กำหนดได้ว่าใหญ่ เล็ก
สั้น ยาว หนา บาง

สัดส่วน (PROPORTION) หมายถึง ความสัมพันธ์ของ
ขนาด ความกว้าง ความยาว ความสูง ความลึกของรูป

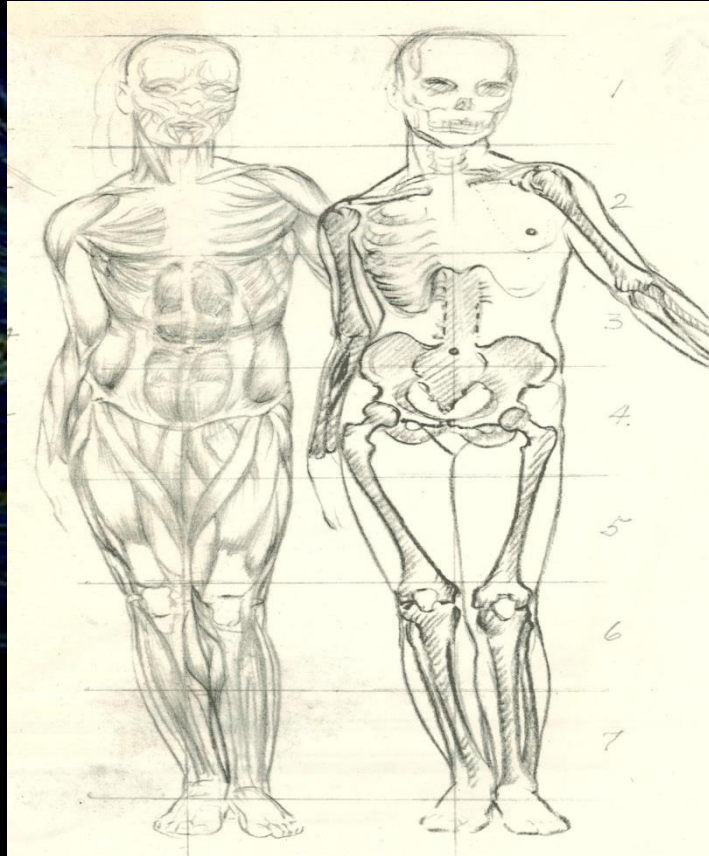
ขนาด สัดส่วน กับการนำมาใช้ในงานทัศนศิลป์ของศิลปิน

แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ ได้แก่

1. การนำขนาดสัดส่วนมาใช้เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กันในร่างกายของมนุษย์และสัตว์
2. การนำขนาดสัดส่วนมาใช้ในการจัดองค์ประกอบ
3. การนำขนาดสัดส่วนมาใช้เพื่อเป็นสัญลักษณ์

1. การนำขนาด สัดส่วนมาใช้เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กัน

ในร่างกายของมนุษย์และสัตว์เป็นการนำลักษณะของรูปมากำหนดให้เป็นสัดส่วนสัมพันธ์กัน เพื่อสะดวกต่อการนำไปกำหนดโครงสร้างงาน เช่น งานประติมากรรมอนุสาวรีย์สถาน ก่อนนำมาสร้างจริง ประติมากรจะปั้นแบบร่างเป็นหุ่นจำลอง กำหนดสัดส่วนและรายละเอียด เพื่อทดสอบหาสิ่งบกพร่องก่อนนำไปขยายเป็นขนาดใหญ่ เป็นต้น

สัดส่วนคน

- ผลงานของรัสเซลล์ ไรต์เดล
 - เทคนิควาดเส้น
 - แสดงการแบ่งสัดส่วนภาพคนเพื่อเป็นหลักในการร่างภาพ
- ซึ่งกำหนดการแบ่งส่วนต่างๆ ของร่างกายไว้ มีสัดส่วน 7 ส่วนครึ่ง

2. การนำขนาดสัดส่วนมาใช้ในการจัดองค์ประกอบ

เป็นรูปการนำพื้นที่มาจัดสัดส่วนเพื่อกำหนดการจัดวาง
รูปลักษณะต่างๆ ให้อยู่ร่วมกันในบริเวณพื้นที่ หรือในกรอบสนาม
ภาพให้ม้องค์ประกอบที่สวยงามพอเหมาะพอดี

ยกตัวอย่างเช่น

- การเขียนภาพจิตรกรรมหุ่นนิ่ง ภาพคน ต้องคำนึงถึงความได้สัดส่วนสัมพันธ์ของภาพรวมระหว่างตัวรูปกับกรอบภาพ คือรูปต้องมีขนาดไม่ใหญ่คับกรอบหรือเล็กจนเกินไป
- การเขียนภาพทิวทัศน์บกรวมมีขนาดสัดส่วนของท้องฟ้าและพื้นดินไม่เท่ากัน เช่น ท้องฟ้าร้อยละ 40 พื้นดินร้อยละ 60 เป็นต้น

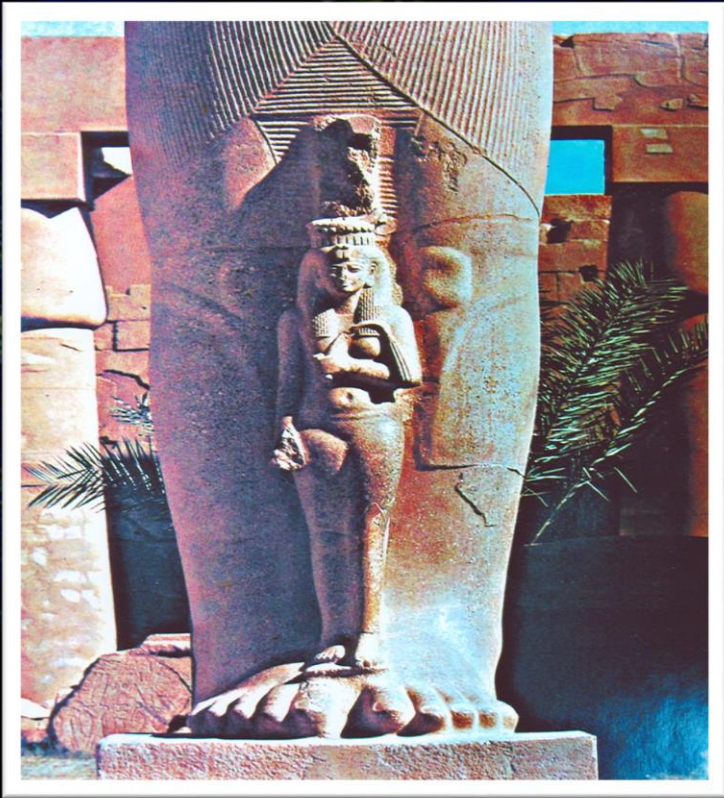
ยกตัวอย่างเช่น

- งานสถาปัตยกรรม ที่พักอาศัยกำหนดขนาดสัดส่วนของรูปทรงให้สัมพันธ์กับพื้นที่ประโยชน์ใช้สอย โดยจัดเครื่องเรือนให้เหมาะสม ชนิดใดควรอยู่ริมผนังตรงมุม หรือกลางห้อง การจัดวางโต๊ะ เก้าอี้ ต้องมีพื้นที่ว่างขา ทางเดินเข้าออก สัดส่วนเท่าใด

- การจัดพื้นที่งานประติมากรรมของอนุสาวรีย์บุคคลสำคัญรูปลักษณะแบบลอยตัวที่มีขนาดใหญ่ศิลปินผู้ออกแบบต้องคำนึงถึงการใช้นาฬิกา สัดส่วนให้สัมพันธ์กับสถานที่ติดตั้งและภูมิทัศน์ รวมทั้งระยะทางการมองเห็นกับที่ตั้ง เนื่องจากบรรยากาศกลางแจ้งจะลวงตาให้ผลงานดูมีขนาดเล็กลง จึงควรเพิ่มขนาดชดเชยเป็นต้น

3. การนำขนาดสัดส่วนมาใช้เพื่อเป็นสัญลักษณ์สื่อ

เป็นการนำขนาด สัดส่วนมาใช้กำหนดให้เห็นความแตกต่างของรูปเพื่อเป็นสัญลักษณ์สื่อแทนภาษาพูด เช่น จิตรกรรมฝาผนังและประติมากรรมของอียิปต์แสดงความแตกต่างของฐานะและความสำคัญของบุคคล ฟาโรห์จะมีขนาดใหญ่สุด พระมเหสีและบุคคลอื่น ๆ จะมีขนาดเล็กลงตามลำดับ คนรับใช้จะมีขนาดเล็กสุด เป็นต้น

ราชธิดาของรามิเซส

- ประติมากรรมอียิปต์สลักหิน
- ใช้วิธีแสดงความสำคัญของฐานะบุคคลโดยการใช้นาถที่ใหญ่กว่า